

ORTAKLARA BORÇLAR ANONİM ve LİMİTED ŞİRKETLERİN SERMAYE ARTIRIMINDA KULLANILABİLİR Mİ?¹

*CAN PAYABLES TO SHAREHOLDERS BE USED
FOR CAPITAL INCREASE OF INCORPORATED
AND LIMITED LIABILITY COMPANIES?*

Soner ALTAŞ(*)

ÖZET

Anonim şirketlerde pay sahiplerinin, limited şirketlerde ise ortakların zaman zaman şirkete sermaye haricinde borç para verdikleri ve şirketten alacaklı konuma geldikleri bilinen bir gerçektir. Şirketten alacaklı olan ortaklardan bazıları, alacaklarını tahsil etmek yerine şirkete sermaye olarak koymayı tercih edebilmektedir. Bu noktada, ortağın şirketken olan alacağının sermaye artırımında kullanılıp kullanılmayacağı ya da kullanılabilirse alacağın mevcudiyetinin mahkeme yerine yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir tarafından rapora bağlanıp bağlanamayacağı yönünde tartışmalar ve tereddütler yaşanabilmektedir. İşte bu çalışmada, anonim ve limited şirket ortaklarının şirketten olan alacaklarını sermaye artırımında kullanıp kullanamayacakları ve kullanmaları durumunda nasıl bir yol takip etmeleri gerektiği ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Anonim şirket, limited şirket, sermaye artırımı, aynı sermaye, ortaklara borçlar, bilirkişi, tespit raporu

ABSTRACT

It is a well known fact that shareholders of incorporations and partners of limited liability companies loan money to their companies and therefore become creditors of the companies as well as providing capital. Some of creditor shareholders may prefer putting the money they have loaned as a paid-in capital rather than collecting it. At his point, controversies and hesitations may occur as to whether the debt to partner could be used for the capital increase, if yes, then whether the existence of the debt is to be determined by the court's decision or a report issued by a chartered accountant

(*) Bilim, Sanayi, Teknoloji Bakanlığı Müfettişi

¹ Bu çalışmada belirtilen görüşler yazarına ait olup, çalıştığı Kurumunu bağlamaz.

or certified public accountant. This study, hence, deals with whether company shareholders can use the money they have loaned for the capital increase, and in the affirmative, what approach should be adopted in the practice.

Key Words: Incorporated company, limited liability company, capital increase, real capital, payables to shareholders, expert, detection report

1- GİRİŞ

Bilindiği üzere, 6762 sayılı eski Ticaret Kanunu (ETK²)’nda anonim ve limited şirketler için sadece esas sermaye sisteminde dış kaynaklardan sermaye artırımına yer verilmiş, iç kaynaklardan sermaye artırımına değinilmemişti³. 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu⁴ (TTK)’nda ise anonim şirketler için esas sermaye sistemi yanında kayıtlı sermaye sistemine de yer verilmiş ve sermaye artırımı “sermaye taahhüdü yoluyla sermaye artırımı, iç kaynaklardan sermaye artırımı ve şarta bağlı sermaye artırımı” olmak üzere üç başlık altında düzenlenmiştir. Anonim şirketlerde, iç kaynaklardan yapılan artırım hariç, payların nakdi bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye artırılamaz (TTK, m.456/f.1). Limited şirketlerde ise şirketin kuruluşu hakkındaki hükümlere ve özellikle sermayenin ayın olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair kurallara uymak şartıyla esas sermaye artırılabilir (TTK, m.590).

Peki, anonim şirketlerde pay sahipleri, limited şirketlerde de ortaklar, şirketten olan alacaklarını şirkete sermaye olarak koyabilir, bir başka deyişle, sermaye artırımında kullanabilirler mi? Zira, uygulamada, şirket ortaklarının sermaye haricinde şirkete borç para verdikleri ve şirketten alacaklı konuma geldikleri bilinen bir gerçektir. Ortakların şirketten olan alacaklarını tahsil etmek yerine şirkete sermaye olarak koymayı tercih etmeleri gayet doğaldır. Ancak, uygulamada bu hususla ilgili bazı tereddütler yaşanabilmektedir. İşte bu çalışmada, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre anonim ve limited şirket ortaklarının şirketten olan alacaklarını sermaye artırımında kullanıp kullanamayacakları ve kullanmaları durumunda nasıl bir yol takip etmeleri gerektiği üzerinde durulacaktır.

2- ORTAKLARIN ŞİRKETEN OLAN ALACAKLARININ SERMAYE ARTIRIMINDA KULLANILMASI

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 127’nci maddesinin birinci fıkrasında alacaklar ile devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer ticaret şirketlerine⁵ sermaye olarak konulabileceği belirtilmiş, ikinci fıkrasında ise 342’nci ve 581’inci maddelerin birinci fıkrası hükümlerinin saklı olduğu hükme bağlanmıştır. Anılan fıkra ile yollamada bulunulan 342’nci madde anonim şirketlere, 581’inci madde ise limited şirketlere ilişkindir.

TTK’nın 342’nci maddesinde anonim şirkete aynı sermaye olarak konulabilecek malvarlığı unsurları; üzerlerinde sınırlı aynı bir hak, haciz ve tedbir bulunmayan, nakden değerlendirilebilen ve

² Çalışmamızda, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu için TTK kısaltması kullanılmıştır.

³ Mevcut pay sahiplerinin taahhütlerini artırmak yahut yeni pay senetleri çıkarmak suretiyle yapılan sermaye artırımını “dış kaynaklardan esas sermaye artırımını” olarak adlandırılırken, sermaye artırımını için şirket mal varlığında bulunan bazı kaynakların kullanılması “iç kaynaklardan esas sermaye artırımını” olarak kabul edilmektedir. Bkz. ÇEVİK, agm, s.358

⁴ 14 Şubat 2011 tarih ve 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

⁵ Ticaret şirketleri; kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden ibarettir(TTK, m.124/f.1).

devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dâhil, malvarlığı unsurları olarak sayılmış; *hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacakların* sermaye olamayacağı ayrıca ve açıkça vurgulanmıştır.

TTK'nın 581'inci maddesinin birinci fıkrasında da, 342'nci maddeye paralel şekilde, limited şirketlere üzerlerinde sınırlı aynî bir hak, haciz veya tedbir bulunmayan; nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar ve adlar da dâhil, malvarlığı *unsurlarının* aynî sermaye olarak konulabileceği, *hizmet edimleri, kişisel emek, ticarî itibar ve vadesi gelmemiş alacakların* sermaye olarak konulamayacağı belirtilmiştir.

TTK'nın 127. maddesi ile 342'nci ve 581'inci maddelere yapılan göndermeleri ve m.342/f1 ile m.581/f.1'deki "**nakden değerlendirilebilme ve devrolunabilme**" niteliklerini bir arada değerlendirdiğimizde, anonim şirketlerde pay sahiplerinin, limited şirketlerde ortakların şirketten olan **vadesi gelmiş alacaklarının** (şirkete verdikleri borç paraların) şirkete ayni sermaye olarak konulmasının, diğer bir ifadeyle sermaye artırımında kullanılmasının önünde yasal bir engel olmadığı sonucuna varılmaktadır.

TTK'nın anonim şirketlerde sermaye taahhüdü yoluyla sermaye artırımına ilişkin 459'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında, ayni sermaye konulmasına 342 ve 343'üncü madde hükümlerinin uygulanması; limited şirketlerde sermayenin artırılmasına ilişkin 590'ncü maddede ise şirketin kuruluşu hakkındaki hükümlere ve özellikle sermayenin ayni olarak konması ve bir işletme ile ayınların devralınmasına dair kurallara uyulması şart koşulmuştur. TTK'nın limited şirket kuruluşuna ilişkin 578'nci maddesinde de, aynî sermaye konulması durumunda, anonim şirketlere ilişkin hükümlerin limited şirketlere de uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Dikkat edileceği üzere, her iki şirket türü için de TTK'nın 343'üncü maddesine işaret edilmektedir.

Bu çerçevede, gerek anonim şirketlerin gerek limited şirketlerin sermaye artırımında, eğer ortaklar şirketten olan alacaklarını ayni sermaye olarak şirkete koyacaklar ise, konulan bu ayni sermayeye TTK'nın 343'üncü maddesi gereği, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilmesi gerekecektir.

Ancak, uygulamada, ortak alacaklarının şirkete ayni sermaye olarak konulmasında, özellikle ortağın şirketten olan alacağını sermaye olarak şirkete koyması hususunda mahkemelerin alacağın tespiti bakımından bilirkişi atanması taleplerini reddettikleri, bunun da uygulamada sıkıntı doğurduğu anlaşılmış, bunun üzerine Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü ticaret sicili müdürlüklerine gönderdiği 27 Eylül 2013 tarihli ve 7326 sayılı Genelge ile uygulamada yaşanan aksaklıkları gidermeye yönelik açıklamalarda bulunmuştur⁶. Anılan Genelgeye göre;

- Ortağın şirketten olan *alacağını bir başka şirketin kuruluşunda veya bir başka şirketin sermaye artırımında ayni sermaye olarak koyması durumunda*, ortağın şirketten olan alacağının varlığının tespitinde TTK'nın 343'üncü maddesi uyarınca şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye tica-

⁶ Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın aynı konuya ilişkin olarak Ticaret Sicili Müdürlüklerine göndermiş olduğu 15 Temmuz 2013 tarihli ve 5665 sayılı Genelgede ise "TTK'nın 127nci maddesine göre alacakların sermayeye ilavesi durumunda Kanunun 342nci maddesinden hareketle söz konusu payların ayni sermaye niteliği taşıyan bir mal varlığı unsuru olduğunun değerlendirilmesi ve 343üncü maddesi uyarınca da bunlara değer biçilmesi gerektiği" belirtilmiştir.

ret mahkemesince atanacak **bilirkişiler tarafından** hazırlanacak değerlendirme raporlarının ticaret sicili müdürlüğüne ibraz edilmesi gerekecek,

- Ortağın şirketten olan alacağını, **ortağı olduğu şirketin sermaye artırımında aynı sermaye olarak koyması durumunda ise**, alacağın varlığının tespitinde, TTK'nın 343'üncü maddesi uyarınca şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanacak **bilirkişilerce** hazırlanacak değerlendirme raporları ibraz edilebileceği gibi **yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu** ya da denetime tabi şirketlerde **denetçinin** bu tespitlere ilişkin raporu ibraz edilebilecektir.

Söz konusu Bakanlık Genelgesinde yer verilen hususları şu şekilde yorumlamak mümkündür:

- Eğer ortak, şirketten olan alacağını bir başka şirketin kuruluşunda veya bir başka şirketin sermaye artırımında kullanmak istiyorsa, bu alacağının gerçekten var olduğu, **sadece** şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanacak bilirkişiler tarafından hazırlanacak değerlendirme raporu ile tespit edilebilecektir. Bu konuda yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir veya denetçi tarafından düzenlenecek raporlar kabul görmeyecektir.
- Yok eğer ortak, şirketten olan alacağını pay sahibi olduğu şirkete sermaye olarak koyacaksa, bu durumda, TTK'nın 343'üncü maddesi gereği, şirket mahkemeye müracaat edecek ve mahkemece atanacak bilirkişiler tarafından bu alacakların varlığına dair bir değerlendirme raporu alınacaktır. Ancak, mahkeme bu talebi reddeder ve bilirkişi atamaz ise, şirket, söz konusu tespiti yeminli mali müşavire, serbest muhasebeci mali müşavire veya şirket denetime tabi ise denetçiye yaptırabilecektir. Tabi, şirketlerimiz, anılan Genelgeyi geniş olarak yorumlayıp, mahkemeye başvurmadan, anılan raporu doğrudan YMM veya SMMM'lere tanzim ettirebilecektir. Zira, Genelgede buna mani bir açıklama yer almamaktadır. Hatta, Genelge doğrudan bunu ifade etmektedir. Ancak, bu yöntemin tercih edilmesinin ileride doğurabileceği sıkıntılar birazdan izah edilecektir.

Bakanlığın söz konusu genelgesi uygulamada yaşanan tikanlıkları gidermek amacıyla çıkarılmış olmakla birlikte, TTK hükümleri yönünden bakıldığında, ileride ortaya çıkabilecek hukuki ihtilaflarda mahkemelerin anılan Genelge hükmünü nasıl yorumlayacaklarını bugünden kestirmek zordur. Zira, esas sermaye sisteminde sermaye artırımının genel kurulca karara bağlanması zorunludur ve TTK'nın 622 ile 455nci maddeleri gereği, ortaklarca, *"kanuna veya şirket sözleşmesi hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine"*, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki *asliye ticaret mahkemesinde* iptal davası açılabilir. Eğer ortakların hiçbirisi bu davayı açmazsa bir sorun -doğal olarak- olmayacaktır. Ancak, ortakların hepsi şirketten alacaklı değilse ise ve alacağı olmayan ortak, TTK'nın 343'üncü maddesi hükmünün açık olduğunu, bu nedenle ortağın şirketten olan alacağının ancak mahkemece atanacak bilirkişilerce tespit edileceğini, yeminli mali müşavir veya mali müşavir raporunun kanunen geçerli olmadığını, bu nedenle sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının kanuna aykırı olduğunu ileri sürerse, mahkeme, dava açan ortağın öne sürdüğü hususları yerinde bulabilir⁷. Bu tespiti yapmakla birlikte, Bakanlığın mezkûr

⁷ Bu konuda ayrıca bkz. Levent YARALI, Ortak Alacağının Anonim Şirkete Sermaye Olarak Konulmasında YMM-SMM Raporu, <http://www.ticaretkanunu.net/ortak-alacagin-anonim-sirkete-sermaye-olarak-konulmasinda-ymm-smmm-raporu-levent-yarali/>, Erişim: 28/12/2013

genelgesinde de belirtildiği üzere, mahkemelerce bilirkişi atanması taleplerinin neye istinaden reddedildiğini bilememekteyiz. Bu itibarla, bilirkişi tespiti mahkemece reddedilen şirketin bu tespiti yeminli mali müşavir ve serbest muhasebeci mali müşavire yaptırmaktan başka bir çıkar yolunun da bulunmadığını da kabul etmek gerekir. Ancak, şirketlerimizin yukarıda izah ettiğimiz olası sonuçları da düşünerek, öncelikle mahkemedan bilirkişi talep etmeleri, mahkemece talepleri reddolunursa anılan tespit raporunu YMM ve SMMM'lere düzenlettirmeleri, ileride sermaye artırım kararı aleyhine açılacak iptal davasında lehe bir karine olarak ileri sürülebilecek ve iptal davasına bakacak mahkeme tarafından da dikkate alınabilecektir.

Bununla birlikte, TTK'nın 343'üncü maddesindeki açık hüküm karşısında hukuken tartışılabilir yönü bulunsa da, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın uygulamada karşılaşılan aksaklıkları gidermek amacıyla çıkardığı mezkur genelgeye göre, mahkemedan bilirkişi talebinde bulunmadan da, anonim şirketlerde pay sahiplerinin, limited şirketlerde ise ortakların şirketten olan alacaklarının varlığını yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ile ispat etmeleri durumunda, anılan alacaklar sermaye artırımında kullanılabilir ve bu raporlarla yapılacak sermaye artırım tescil talepleri ticaret sicili müdürlükleri tarafından işleme konulacaktır.

3- ÖZET ve SONUÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 127'nci maddesinin birinci fıkrasında alacaklar ile devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer ticaret şirketlerine sermaye olarak konulabileceği belirtilmiş, ikinci fıkrasında ise 342'nci ve 581'inci maddelerin birinci fıkra hükümlerinin saklı olduğu hükme bağlanmıştır. TTK'nın 127. maddesi ile 342'nci ve 581'inci maddelere yapılan yollamaları ve m.342/f1 ile m.581/f.1'deki "nakden değerlendirilebilme ve devrolunabilme" niteliklerini bir arada değerlendirdiğimizde, anonim şirketlerde pay sahiplerinin, limited şirketlerde ortakların şirketten olan vadesi gelmiş alacaklarının sermaye artırımında kullanılmasının önünde yasal bir engel olmadığı sonucuna varılmaktadır. Gerek anonim şirketlerin gerek limited şirketlerin sermaye artırımında, eğer ortaklar şirketten olan alacaklarını aynı sermaye olarak şirkete koyacaklar ise, konulan bu aynı sermayeye TTK'nın 343'üncü maddesi gereği, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilmesi gerekecektir.

Ancak, uygulamada, ortak alacaklarının şirkete aynı sermaye olarak konulmasında, özellikle ortağın şirketten olan alacağını sermaye olarak şirkete koyması hususunda mahkemelerin alacağın tespiti bakımından bilirkişi atanması taleplerini reddettikleri, bunun da uygulamada sıkıntı doğurduğu anlaşılmış, bunun üzerine Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü ticaret sicili müdürlüklerine gönderdiği 27 Eylül 2013 tarihli ve 7326 sayılı Genelge ile uygulamada yaşanan aksaklıkları gidermeye yönelik açıklamalarda bulunmuştur. Söz konusu genelgeye göre, anonim şirketlerde pay sahiplerinin, limited şirketlerde ise ortakların şirketten olan alacaklarının varlığını yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ile ispat etmeleri durumunda, anılan alacaklar sermaye artırımında kullanılabilir ve bu raporlarla yapılacak sermaye artırım tescil talepleri ticaret sicili müdürlükleri tarafından işleme konulacaktır.

KAYNAKÇA

- ÇEVİK, Orhan Nuri, Şirketler Hukuku, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 1994,
- Genelge (15.07.2013) Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Ticaret Sicili Müdürlüklerine Gönderdiği “Sermaye Artırımı” Konulu Genelge (5665 sayılı)
- Genelge (27.09.2013) Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Ticaret Sicili Müdürlüklerine Gönderdiği “Alacağın Aynı Sermaye Olarak Şirkete Konulması” Konulu Genelge (7326 sayılı)
- Komisyon Raporu : Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, TBMM Tutanak Dergisi, Dönem:23, Yasama Yılı:2, S.Sayısı:96, Nr.112
- T.C. Yasalar (14.02.2011) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (27846 sayılı)
- YARALI Levent, Ortak Alacağının Anonim Şirkete Sermaye Olarak Konulmasında YMM-SMM Raporu, <http://www.ticaretkanunu.net/ortak-alacagin-in-anonim-sirkete-sermaye-olarak-konul-masinda-ymm-smmm-raporu-levent-yarali/>, Erişim: 28/12/2013